

Kuret se je vseskozi tudi sistematično ukvarjal z otroškimi in sploh družabnimi igrami. O predmetu je objavil že vrsto člankov v Mladiki 1937. Bogato zbirko takšnega gradiva vsebujejo tri knjige načrtno sestavljene publikacije *Veselja dom*, *Igre in razvedrila v družini* (Lj. 1942). Po vojni je napisal strokovni članek *Igra »škarjice brusiti« na slovenskem ozemlju* (SE 1955, str. 259—261) in monografsko študijo *Igra in igrača v predšolski in šolski dobi* (Mrb. 1959).

Posebno pozornost literarnega zgodovinarja zasluži še knjigotrška bibliografija *Slovenska knjiga* (Lj. 1939), ki ob vrzeli v slovenski biografiji za obdobje med obema svetovnjima vojnama pomeni še vedno dragoceno pomagalo, in pa uvod in opombe k Šalijevevu izboru slovenskih ljudskih pripovednih pesmi *Peli so jih mati moja* (Lj. 1943).

Mnogovrstna Kuretova javna dejavnost obsega razen navedenega še številna predavanja na domačih in tujih strokovnih

zborovanjih, vrsto poljudnih člankov v različnem časopisju in koledarjih, strokovne in druge radijske oddaje, poročila o zborovanjih in kongresih, ocene strokovnih publikacij, delo za etnografski film, pri čemer je bil vedno posebno angažiran, redakcijsko delo itd. V svojem znanstvenem delu je zgleđno sistematičen in izrazito teoretično ozavešen; zadnje izkazuje tudi številni posebni članki in razprave, npr. *Naše narodopisje*, *Problematika in razvojni predlogi* (ČZN 1969, Bašev zbornik, str. 561—568). Na Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture je tujim slovenistom posredoval v strnjeni obliki dognanja o *Mimično-dramatskih oblikah v slovenskem ljudskem izročilu* (1968) in o *Letnih šegah na Slovenskem* (1974). Za svoje temeljito etnografsko delo na področju slovenskega ljudskega gledališča ter njegovih evropskih virov in vzporednic je prejel ob svoji šestdesetletnici Herderjevo nagrado, ki mu jo je podelila dunajska univerza.

Jože Koruza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

JEZIKOVNA VZGOJA V CELODNEVNI ŠOLI

Doslej je učenec preživel v šoli po pet ur na dan, kdaj pa tudi več, če k tem uram pristejemo krožek, uro dodatne pomoči in čas podaljšanega bivanja. Čedalje bolj pa se uveljavlja nova oblika šolskega življenja, celodnevna šola, ki bo v nekaj letih postala splošna šolska praksa. Uveljavlja se nov način življenja in dela pod šolsko streho; čas, ki ga otrok preživi doma, ni več obremenjen z zahtevami šole. Po drugi strani pomeni to več bivanja v šolskem kolektivu, temeljitejšo socializacijo otrok, poglobljeno delovno vzgojo.

V celodnevni šoli mora otrok tudi več govoriti. K temu ga sili vsebinska in organizacijska oblika pouka. Pravočasno se je treba vprašati, kakšna naj bo v celodnevni šoli jezikovna vzgoja.

V predmetniku in učnem načrtu za osnovno šolo* je zapisano: Ustno sporočanje je izhodišče vsega pouka v osnovni šoli. Učitelj govori v *knjižnem jeziku* (podčrtala B. G.), učenci pa knjižni jezik osvajajo iz leta v leto, tako da ga bodo do konca osmega razreda obvladali. — V splošnih navodilih za druge predmete nikjer ni zapisano, naj bi učitelj govoril v knjižnem jeziku in

to je velika pomanjkljivost navodil. Le v zvezi s poukom zgodovine je poudarjeno, naj učitelj goji tudi kulturo govora. Nešteje primerov, da govori knjižni jezik res samo učitelj slovenskega jezika, njegovi delovni tovariši pa se izražajo v neskrbni obliki pogovornega jezika s številnimi elementi narečja ter žargona in jim seveda tudi ni mar, kako govorijo učenci. ZDEJ BOMO PA MAL PONOVL NAŠO SNOV, DE BOMO VIDL, AL STE RAZUMEL — takó zanemarjena ubeseditve misli ne sodi k uri nobenega predmeta, pa jo je v naši šoli slišati vsak dan. Učitelji vseh strok se redno razburjajo, kadar prebirajo kontrolne naloge, v njih pa mrgoli pravopisnih napak. Vendar za jezikovno vzgojo ne storijo ničesar in jo s svojim načinom ubesedovanja celo onemogočajo. Ker navaja učence na izražanje v knjižnem jeziku največkrat samo slavist in v tem jeziku skoraj edini tudi govori (niti ne vsaki!), ni čudno, če ostane knjižna slovenščina mlademu človeku tuja in se v njej izraža samo pri uri slovenskega jezika. Jezikovna vzgoja ostaja prešibka, pa tudi premalo praktično

* Osnovna šola — vsebina vzgojnoizobraževalnega dela. Zavod za šolstvo SRS. Ljubljana 1973.

življenjska, da bi mogla otroka jezikovno ozavestiti. Na tej ravni bo celodnevna šola stanje lahko izboljšala, lahko pa tudi poslabšala, kar pa gotovo ni njen namen.

Med smotri pouka slovenskega jezika piše:

— učenci si osvoje oblike ustnega in pisnega sporočanja za vsakdanje življenjske priložnosti. Navedeno je za vsak razred posebej, katere od teh oblik naj učenci spoznajo, samo za osmi razred pa so pod poglavjem Jezikovni pouk navedene zvrsti jezika: narečje, pogovorni in knjižni jezik. Šolska izobrazba kaže, da učencem prepozno pojasnimo jezikovne zvrsti in da smo kot jezikovni vzor imenovali vedno le knjižni jezik, nismo pa jih opozarjali na to, kdaj je za izražanje primerna kaka druga jezikovna zvrst.

Že v starem tipu osnovne šole ne učenci ne učitelji niso govorili samo knjižnega jezika, še manj ga bodo v celodnevni šoli, ker se govorna razmerja v tej organizacijski obliki še bolj spreminjajo. Da bi bila jezi-

kovna vzgoja uspešnejša in jezikovna ozaveščenost globlja, je treba učencem zgodaj pojasniti primernost rabe posameznih jezikovnih zvrsti (že v nižjih razredih!) in nanjo sproti opozarjati. Učenec osnovne šole tudi ni zaprt samo v šolski in domači jezikovni krog. Jezik sprejema iz časopisov, revij, televizije in radia, iz umetnostnih in neumetnostnih besedil. V celodnevni šoli prihajajo vsi ti viri še bolj do izraza kot doslej. Če učencem ne bomo dovolj zgodaj pojasnili vloge in upravičenosti posameznih jezikovnih zvrsti, se bodo vedno manj ogrevali za rabo knjižnega jezika, ker jim bo postajal čedalje bolj tuj. Zato morajo učitelji v celodnevni šoli ne glede na svojo strokovno usmerjenost bolj kot doslej z osebno odgovornostjo vplivati na jezikovno zavest mladega človeka, saj ta ob njih preživi dobršen del dneva. Na to mora učiteljski kolektiv opozoriti ravnatelj kot pedagoški vodja na šoli in temu morajo vso skrb nameniti pedagoški svetovalci vseh strok.

Berta Golob
Pedagoška akademija v Ljubljani

HELGA GLUŠIČ, PRIPOVEDNA PROZA CIRILA KOSMAČA

Pri Slovenski matici je kot 19. zvezek zbirke Razprave in eseji konec 1975 izšla 134 strani obsežna monografska razprava Helge Glušič Pripovedna proza Cirila Kosmača, razvoj motivike in načini njenega oblikovanja (oprema: Marjan Tršar). Besedilo je plod večletnih raziskav in je bilo pred tem obranjeno kot doktorska disertacija. Ker so tovrstne monografije, zlasti kar zadeva sodobne slovenske avtorje, ne-hvalevredno redke pojav, ker je pravkar omenjeni med njimi predmet zanimanja eden najodličnejših današnjih avtorjev in ne naposled kajpada tudi zaradi zanimivosti metode in izsledkov v njej, naj na kratko razgrnemo njen propekt.

Kratkemu uvodu, ki je načelne, teoretske narave, čeprav malce nejasen (izražena je nezaupnica literarni teoriji oziroma vsakršnemu vnaprejšnjemu sistemu: raziskavo narekuje enkratnost in posebnost literarne umetnine, ta pa se pri Kosmaču kaže predvsem v značilni motiviki in avtobiografski perspektivi), sledi disciplinirano in razvidno urejen pregled obstoječega literarno kritičnega in literarno zgodovinskega zna-

nja o Kosmaču; pri tem so posebej izdvojene in poudarjene Zadravčeva, Mejakova in Pogačnikova interpretacija, ki ponujajo tudi soliden temelj nadaljnjim preiskavam.

Naslednje poglavje, Oris pisateljevega življenja, je izčrpen, na številnih znanih in neznanih (žal nedokumentiranih) virih predstavljen Kosmačev življenjepis; način mišljenja, metoda, se iz skrajno racionalne opisnosti in naštevalnosti v prejšnjem poglavju zdaj preuredita v esejistično, včasih malone literarno pisanje, ki skuša večkrat bolj prepričati z vtisom kakor z naštevanjem dejstev; tudi se ne zadovoljuje samo z »zunanjo« biografijo, prizadeva si rekonstruirati pisateljev notranji, duševni, duhovni svet. Dodana je skrbno sestavljena bibliografija objavljenih Kosmačevih pripovednih del (škoda, da ji ni dodana enako pregledna biografska shema!) — Seveda je drugačnost življenjepisa upravičena z drugačnostjo njegove funkcije: vključen je v interpretacijo imanentno literarnih vprašanj, ne v literarnozgodovinsko razgrnitev problema; z drugimi besedami — pomaga naj lažjemu razumevanju tiste